

БӨЛІМ: БАЛАБАҚША

Баланың эмоциялық интеллектісін дамытуда тәрбиешінің рөлі

ЖАРИЯЛАНДЫ
04.12.2025СІЛТЕМЕ
<https://bilimger.kz/185521/>**Омарова Гульжан Алтынбековна***Лауазымы: Тәрбиеші.**Ақмола облысы, Қорғалжын ауданы**«Балауса» бөбек жайы.***Кіріспе**

Қазіргі заманда мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту жүйесінде баланың жан-жақты дамуына ерекше көңіл бөлінеді. Соның ішінде эмоциялық интеллектіні қалыптастыру – тұлғаның әлеуметтік бейімділігіне, қарым-қатынас мәдениетіне, өз сезімін дұрыс реттей алуына тікелей әсер ететін маңызды бағыт. Эмоциялық интеллект – адамның өз эмоциясын тануы, түсінуі, басқара білуі, сондай-ақ басқа адамдардың сезімін түсініп, эмпатия таныту қабілеті. Сондықтан баланың эмоциялық интеллектісін дамытуда балабақша тәрбиешісінің рөлі ерекше. Тәрбиеші баланың алғашқы әлеуметтік ортадағы жетекшісі, мінез-құлық үлгісі және сенімді тұлғасы ретінде ЭИ қалыптастыруда басты міндетті атқарады.

Негізгі бөлім.**1. Эмоциялық интеллекттің бала дамуындағы маңызы**

Эмоциялық интеллект дамыған бала:

- өз сезімін таниды және атап айта алады;
- қиын жағдайларда өзін-өзі ұстай біледі;
- құрдастарымен жанжалды дұрыс шешеді;
- өзгелердің эмоциясына жанашырлықпен қарайды;
- сөзбен жеткізу мәдениетін меңгереді;
- ұжымда жұмыс істей алады.

ЭИ – баланың болашақта табысты адам болуына негіз қалайды. Сондықтан мектепке дейінгі мекемеде эмоциялық тәрбиені мақсатты түрде ұйымдастыру қажет.

2. Тәрбиешінің эмоциялық интеллектті дамытудағы негізгі міндеттері

2.1. Эмоциялық қауіпсіз орта құру

Тәрбиеші ең алдымен балалар үшін жайлы, жылы атмосфера қалыптастыруы тиіс. Мұндай ортада бала өзін еркін сезінеді, сезімін ашық айтады, ішкі күйін жасыруға тырыспайды.

Тәрбиешінің:

- жылы сөйлесуі,
- назар қоюы,
- мейірім көрсетіп тыңдауы
— баланың сенімін нығайтады.

2.2. Эмоцияларды тануға үйрету

Балалар көбінесе эмоциясын сөзбен жеткізе алмайды. Сондықтан тәрбиеші:

- «қуаныш», «реніш», «қорқыныш», «ашу», «жігер», «таңдану» сияқты эмоцияларды түсіндіріп,
- бейнелі карточкалар, айна, рөлдік ойындар арқылы көрсетуге үйретеді.

Бұл балаларға өз сезімін анықтауға, түсіндіруге көмектеседі.

2.3. Эмпатияны қалыптастыру

Эмпатия – басқалардың сезімін түсіну. Бұл баланың адамгершілік, мейірім, жанашырлық сезімдерін дамытады.

Тәрбиеші:

- ертегілердегі кейіпкерлердің сезімдерін талдау;
- рөлдік ойындарда эмоцияны сезініп көру;
- құрдасына қолдау көрсетуге үйрету арқылы эмпатияны дамытады.

3. Эмоциялық интеллектті дамытуға арналған тиімді әдістер

3.1. Рөлдік ойындар

«Досымды қуантамын», «Ренжіген баланы жұбатамын», «Екі бала татуласады» сияқты ойындар арқылы бала эмоцияны әрекетпен көрсетіп үйренеді.

3.2. Эмоциялық карточкалар

Әр түрлі эмоция бейнелері бар карточкалар күнделікті сабақта қолданылады. Балалар бүгінгі көңіл күйін белгілеу арқылы өзін түсінуді үйренеді.

3.3. Арт-терапия әдістері

Сурет салу, бояу, жапсыру – баланың ішкі сезімін сыртқа шығаруға көмектесетін өте тиімді әдіс.

3.4. Ертегі терапиясы

Ертегі кейіпкерлерінің сезімдері арқылы бала эмоцияны жанама түрде түсінеді. Мысалы:

«Бұл кейіпкер неге ренжіді? Сен болсаң не істер едің?» – деген сұрақтар ойлануға жетелейді.

3.5. Релаксация жаттығулары

Тыныс алу жаттығулары, тыныш музыка тыңдау, «бұлтқа қонған бала» бейнелеу жаттығулары эмоцияны реттеуге көмектеседі.

Қорытынды

Баланың эмоциялық интеллектісін дамыту – мектепке дейінгі ұйымдағы тәрбие жұмысының маңызды бағыттарының бірі. ЭИ дамыған бала өзінің эмоциясын түсінеді, басқарады, өзгелердің көңіл-күйін сезеді, ұжымда дұрыс қарым-қатынас жасайды және өмірдегі қиындықтарды сабырмен қабылдауды үйренеді.

Бұл процесте тәрбиешінің рөлі айрықша. Ол баланың сенімді тұлғасы ретінде эмоцияны тануға, реттеуге, дұрыс жеткізуге және эмпатия танытуға бағыт береді.

Сондықтан әрбір тәрбиеші эмоциялық интеллектіні қалыптастыруға бағытталған әдістерді жүйелі ұйымдастырып, баланың жан-дүниесіне қолдау көрсетіп отырса, бала тұлғасының үйлесімді дамуына үлкен үлес қосады.

ҚМ АА Куәлік нөмірі: **KZ45VPY00102718** — ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі

© 2026 **Bilimger.kz** Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.